

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2020

Subject: Persian

Paper: I (Dastoor-e-Zaban-e-Farsi Wa Tarjama)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

نوٹ: اس پرچے کے دو حصے ہیں۔ پہلے تینوں سوال لازمی ہیں۔ دوسرے حصے کا سوال نمبر 4 لازمی ہے۔ جبکہ باقی تین میں سے دو سوالات کے جواب درکار ہیں۔

[حصہ اول]

- سوال نمبر ۱۔ از پرش ہای زیر فقط ده تارا انتخاب نمائید و بہ زبان فارسی بہ اختصار جواب بدہید: [۲۰]
الف۔ مصدر چیست؟	ب۔ مصدر اصلی چیست؟
ج۔ مصدر جعلی چیست؟	د۔ جملہ چیست؟
م۔ دستور چیست؟	و۔ صفت چیست؟
ز۔ اسم معنی چیست؟	ح۔ صفت چند نوع است؟
ط۔ اسم ذات چیست؟	ی۔ فعل مجهول چیست؟
ک۔ فعل چیست؟	ل۔ اسم مصغر چیست؟
م۔ کلمہ چیست؟	

سوال نمبر ۲۔ درج ذیل اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیں۔ [۲۰]

الف: علامہ اقبال ہمارے قومی شاعر ہیں۔ وہ ۱۸۷۷ء میں سیالکوٹ میں پیدا ہوئے۔ انہوں نے ابتدائی تعلیم اپنے پیدائشی شہر میں حاصل کی۔ پھر اعلیٰ تعلیم کے لیے لاہور چلے گئے اور گورنمنٹ کالج لاہور میں داخلہ لیا۔ وہاں انہوں نے بی اے کی ڈگری حاصل کی اور فلسفہ میں ایم اے کیا۔ اس کے بعد وہ برطانیہ چلے گئے۔ وہاں انہوں نے میونخ یونیورسٹی سے پی ایچ ڈی کی۔ علامہ اقبال نے ۱۹۲۸ء میں لاہور میں وفات پائی ان کا مزار شاہی مسجد کے قریب ہے۔

ب: مولانا روم کے آباو اجداد بلخ سے تھے۔ آپ نے بچپن میں حملہ مغول کے بعد اپنے خاندان کے ساتھ قونیہ ترکی میں سکونت اختیار کی۔ آپ کو مولانا یا مولای روم بھی کہتے ہیں۔ انہوں نے ابتدائی تعلیم اپنے والد سے حاصل کی۔ کچھ عرصہ شام میں بھی کسب فیض کیا اور واپسی پر قونیہ میں دینی تعلیم کا پیشہ اختیار کیا۔

سوال نمبر ۳۔ درج ذیل اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیں۔ [۲۰]

الف: سنائی غزنوی بلند مرتبہ فارسی شاعر اور مشہور عارف ہیں۔ ان کی ولادت پانچویں صدی ہجری کے وسط میں غزنین میں ہوئی۔ اپنی جوانی میں درباری شاعر تھے۔ اور مسعود بن ابراہیم غزنوی اور بہرام شاہ بن مسعود کی مداحی کرتے تھے۔ سنائی کی مشہور مثنویوں کے نام حدیقتہ الحقیقت، طریق التحقیق، سیر العباد اور کارنامہ بلخ ہیں۔

ب: اورنٹل کالج کی عمارت ایک تاریخی اور خوبصورت عمارت ہے۔ اس کی لائبریری بہت وسیع اور خصوصی اہمیت کی حامل ہے۔ اس میں کمپیوٹر لیب بھی ہے۔ اس کے علاوہ وہاں کی کینٹین کالج کی خوبصورتی کو چار چاند لگاتی ہے۔ کینٹین میں داخل ہوتے ہی ایسا محسوس ہوتا ہے کہ ہم پیرس میں آگئے ہیں۔

[حصہ دوم]

سوال نمبر ۴۔ ماضی استمراری اور فعل مستقبل کی تعریف کریں، نیز ہر ایک کے بنانے کا طریقہ لکھیں، "نوشتن" مصدر سے گردان بنائیں اور اردو معانی لکھیں۔ [۲۰]

سوال نمبر ۵۔ شبہ جملہ کی تعریف کریں۔ اور دو مثالوں سے وضاحت کریں۔ [۱۰]

سوال نمبر ۶۔ ضمیر شخصی کی تعریف لکھیں اور مثالوں سے وضاحت کریں۔ [۱۰]

سوال نمبر ۷۔ فعل امر کی تعریف کریں۔ بنانے کا طریقہ اور "کردن" مصدر سے گردان بنائیں۔ [۱۰]

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2020

Paper: II (Nasar-e- Classic-e- Farsi)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

Subject: Persian

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔ تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔

سوال نمبر ۱: کسی ایک اقتباس کا سلیبس اردو ترجمہ کریں؟

(الف): فرخی از سیستان بود، پسر جولوغ، غلام امیر خلف بانو، طبع بغایت نیکو داشت و شعر خوش گفتی و چنگ تر زدی و خدمات دہانی کردی از اہل سینستان و این دہقان او را ہر سال دو بیست کیل پنج منی غلہ دادی و صد درم سیم نوحی، او را تمام بودی۔ اما زنی خواست ہم از موالی خلف و خرجش بیشتر افتاد و دہہ و زنبیل در افزود۔ فرخی بی برگ ماندو در سیستان کسی دیگر نبود مگر امرای ایشان۔ فرخی قصہ بہ دہقان برداشت کہ مرا خرج بیشتر شدہ است، چہ شود کہ دہقان از آنجا کہ کرم اوست غلہ من سیصد کیل کند و سیم صد و پنجاہ درم، تا مگر با خرج من برابر شود۔

(ب): گویند کہ ہر حاجت کہ در آن روز خواہند، باری تعالی و تقدس، روا کند۔ بہ گوشہ ای رفتم و دو رکعت نماز بکردم و حاجت خواستم تا خدای تعالی و تبارک مرا توانگری دہد۔ چون نزدیک یاران و اصحاب آمدم یکی از ایشان شعری پارسی می خواند، مرا شعری در خاطر آمد کہ از وی در خواہم تا روایت کند۔ ہر کاغذی نوشتم تا بہ وی دہم کہ این شعر بر خوان۔ هنوز بدو ندادہ بودم کہ او همان شعر بہ عینہ آغاز کرد۔ آن حال بہ فال نیک گرفتم و با خود گفتم: خدای تبارک و تعالی حاجت مرا روا کرد۔ پس از آنجا بہ جوز جانان شدم و قرب یک ماہ بودم۔

سوال نمبر ۲: کسی ایک اقتباس کا سلیبس اردو ترجمہ کریں؟

(الف): یاد دارم کہ در ایام طفلیت متعدد بودمی و شب خیز و مولع و زاهد و پرهیز۔ شبی در خدمت پدر رحمتہ اللہ علیہ نشسته بودم و ہمہ شب دیدہ برہم نشسته و مصحف عزیز بر کنار گرفتہ و طایفہ ای گرد ما خفته۔ پدر را گفتم: از اینان یکی بر سر نمی دارد کہ دو گانہ بہ در گاہ یگانہ بگذارد۔ چنان خواب غفلت بردہ اند کہ گویی مرده اند۔ گفتم: جان پدر تو نیز اگر بختی، بہ کہ در پوستین خلق الہی۔

(ب): آگاہ باش ای پسر، کہ روز رفتن من نزدیک است و آمدن تو بر اثر من زود باشد، چہ امروز تا درین سرای سپنجی باید کہ بر کار باشی و زادی و پرورشی را در سرای جاودان را شاید برداری و سرای جاودانی برتر از سرای سپنجی است و زاد او از این سرای باید جست کہ این جہان چون کشت زاری است کہ ازو کاری و ازو دروی، از نیک و بد۔ و کس درودہ خویش در کشتزار نخورد، بلکہ در آبادنی خورود، و آبادانی این سرای سرای باقی است و نیکمردان در این سرای ہمت شیران دارند۔

سوال نمبر ۳: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر اردو میں نوٹ لکھیں؟

۲۔ ”چهار مقاله“

۱۔ ادبیات فارسی میں ”سفرنامہ ناصر خسرو“ کا مقام

سوال نمبر ۴: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر فارسی میں نوٹ لکھیں؟

۲۔ ”قاہوس نامہ“

۱۔ ”گلستان سعدی“

سوال نمبر ۵: درج ذیل سوالات میں سے کسی دس کے جوابات لکھیں؟

- ۲۔ آثار شیخ سعدی را نام بپرید؟
- ۳۔ اولین سفرنامہ منشور چہ نام دارد؟
- ۶۔ نام دوم قاہوس نامہ چیست؟
- ۸۔ موضوع قاہوس نامہ چیست؟
- ۱۰۔ چہار مقالہ را چرا چہار مقالہ می نامند؟
- ۱۲۔ اسم دیگر چہار مقالہ چیست؟
- ۱۳۔ اسم مولف تاریخ بیہقی چیست؟

- ۱۔ اسم کامل سعدی بنویسید؟
- ۳۔ ناصر خسرو در چہ سالی بہ دنیا آمد؟
- ۵۔ سال تالیف سفرنامہ چیست؟
- ۷۔ بوستان سعدی در چہ سال نوشته شد؟
- ۹۔ مولف قاہوس نامہ چیست؟
- ۱۱۔ چہار مقالہ تالیف چیست؟
- ۱۳۔ تزک جہانگیری اثر چیست؟
- ۱۵۔ تاریخ بیہقی در چہ سال نوشته شد؟

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part - I Annual Examination - 2020

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

Subject: Persian

Paper: III (Shair-e-Classic-e-Farsi)

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔

سوال نمبر ۱: از سوال های زیر فقط ده سوال را مختصر پاسخ دهید. (۲۰)

۱. بابا طاهر عریای در کدام زبان شعر سرود؟

۲. عمر خیام در کدام شهر مدفون است؟

۹. مسعود بن سعد سلمان در کدام شهر به دنیا آمد؟

۱۰. آرامگاه امیر خسرو در کدام شهر است؟

۳. انوری را در کدام قالب شعر پیغمبر سخن گفته شده است؟

۱۱. عرفی شیرازی در کدام زمان به شبه قاره آمد؟

۴. عطار کدام مثنوی اش به مولانا روم هدیه کرد؟

۱۲. سرمد کاشانی در چه سبک شعر سرود؟

۵. مولانا روم در چه سال به دنیا آمد؟

۱۳. صایب در کدام شهر به دنیا آمد؟

۶. دیوان شمس اثر کیست؟

۱۴. مثنوی عرفان سروده کیست؟

۷. بوستان اثر کیست؟

۱۵. پدر مولانا روم چه نام داشت؟

۸. حافظ شیرازی بیشتر در چه قالب شعر سرود؟

سوال نمبر ۲: کسی ایک جز کا اردو میں ترجمہ و تشریح کریں۔ (۱۴)

کے ہمے جان مرگ را خریدارم
زوزر و مسنیم امید کسی دارم
در دو گز بیش نیست رفتارم

(الف) آن ہمے من می رسد ز سختی و رنج
قلک از من دریغ دارد خاک
کہ ہمے هر قلعه ای و زندانی

نعت شہ کوئین و مدیح کسی و جم را
شایستگی جنس چه بسیار و چه کم را
ان حوصلہ اخر ز کجا نطق و رقم را

(ب) هشدار کہ نتوان ہمے یک آہنگ سرودن
شایسته ہمے دست آر کہ بیند در این شهر
گیرم کہ خرد حصر کند مایہ نعتش

سوال نمبر ۳: کسی ایک جز کا اردو میں ترجمہ و تشریح کریں۔ (۱۴)

گویی کہ در برابر چشم مصوری
کز هر چه در خیال من آید نکو تری
بیار بساده کہ بنیاد عمر بریاد است
ز هر چه رنگ تعلق پذیرد ازاد است

(الف) رفتنی و ہم چنان ہمے خیال من اندری
فکرم ہمے منتهیای جمالت نمی رسد
(ب) بیا کہ قصر امل سخت سست بنیاد است
غلام هفت آنم کہ زیر چرخ کبود

سوال نمبر ۴: کسی ایک جز کا اردو میں ترجمہ و تشریح کریں۔ (۱۴)

جهان با این فراخی تنگت ایو
ترا از نامہ خوانان نامہ خوانند
طبیعت را ہمے جان پایدگی داد
ز ملکش نہ قلک یک شب چراغی

(الف) مکن کاری کہ بر پاسنگت آوو
چو فردا نامہ خوانان نامہ خوانند
(ب) ہمے نام آن کہ جان را زندگی داد
دوکون از صلح او یک گل ہمے باغی

سوال نمبر ۵. درج ذیل میں سے صرف دو پر فارسی زبان میں نوٹ لکھیں۔ (۲۰)

مسعود سعد سلمان، انوری ابیوردی، جلال الدین رومی، خسرو دہلوی

سوال نمبر ۶. درج ذیل میں سے صرف دو پر اردو زبان میں نوٹ لکھیں۔ (۲۰)

سعدی شیرازی، عمر خیام، بیدل دہلوی، سحابی امیر آبادی

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part - I Annual Examination - 2020

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

Subject: Persian

Paper: IV (Adabiyat-e-Maasir-e-Farsi)

نوٹ: تمام سوالات حل کریں۔ پرچہ ۴۰ فیصد فارسی میں حل کرنا لازمی ہے۔

سوال 1: دس سوالات کے مختصر فارسی جواب لکھیے۔ (۲۰)

- ۱- سرتارنوشتہ کیست؟
 - ۲- یکی از آثار محمد علی جمالزاده رانام بہرید؟
 - ۳- سہراب سپہری کجا دفون است؟
 - ۴- یکی از زمان ہالی صادق ہدایت رانام بہرید؟
 - ۵- اسم کاملی دھند اچہ بود؟
 - ۶- تخلص احمد شاملو چیست؟
 - ۷- شعر سپید چیست؟
 - ۸- درودل ملاقر با نعلی نوشتہ کیست؟
 - ۹- چہ کسی را پدر شعر نومی خوانند؟
 - ۱۰- زین زیادی اثر کیست؟
 - ۱۱- تختین نظریہ پرداز شعر جدید کہ بود؟
 - ۱۲- یکی از آثار صدرالدین عارف رانام بہرید۔
- سوال 2: کسی ایک جزو کا اردو ترجمہ کریں۔ (۲۰)

(الف) بی محابا بہ طرف درجستہ دور را باز کردم کہ کارش باز کردہ بودم۔ معلوم شد کہ روزگار جفا کار آن گل نوشگفتہ را از شاخ زندگی بریدہ و حاجی آمدہ بود کہ از من خواہش کند کہ بروم سر نعش دختر ناکامش کہ در حمان نزدیکی در شبستان مسجدی گذاشتہ بودند کہ صبح بہ کفن و دفنش پیر دازند، قرآن بخوانم۔ خواستم بلویم سوادندارم ولی صدایم از گلویم در نیامد۔

(ب) مثل اینکه ازین حرف پُرت داش آکل پارہ شد، دوبارہ نگاہی بہ سرتار پای او کرد، درست کشید و بی پیشانی نشن، کلاہ تخم مرغی او پس رفت و پیشانی دورنگہ او بیرون آمد کہ نصفش از تابش آفتاب سوختہ و قہوہ ای رنگ شدہ بود و نصف۔

سوال 3: کسی ایک جزو کا ترجمہ اور تشریح کریں نیز شاعر کا نام بھی لکھیں۔ (۲۰)

(الف) ہر جا کہ رنج می برد انسان ز روز و شب

ہر جا کہ بخت سرکش فریادی کشد

ہر جا کہ درد روی کند سویی آدمی

ہر جا کہ زندگی طلبد زندہ را بہ رزم

بیرون کش از نیام

از زود و ناتوانی خود ہر دو ساخته

تغی دو دم!

(ب) نو بہار آمد و شد زندہ جہان بار دیگر

تو مرا زندہ کن از ساغر سرشار دیگر

تا بود فصل گل و صحبت ساقی ہرگز

نروم جای دگر من کلنم کار دگر

من بہ یک زخم تو ای چرخ نیفتم از پای

گر بود عمر پہنم بہ پیکار دیگر

سوال ۴: فروغ فرخزاد کے فکر و فن پر نوٹ لکھیں۔ (۲۰)

یا

احمد شاملو کی شاعری کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

سوال 5: صادق ہدایت کے فکر و فن پر روشنی ڈالیں۔ (۲۰)

یا

سید محمد علی جمائزادہ کے فن افسانہ نگاری پر نوٹ لکھیں۔

UNIVERSITY OF THE PUNJAB

M.A./M.Sc. Part – I Annual Examination – 2020

Paper: V (Naqad-e-Adabi-e-Farsi)

Roll No.

Time: 3 Hrs. Marks: 100

Subject: Persian

نوٹ: مجموعی طور پر پانچ سوالات کے جوابات درکار ہیں۔ پہلا سوال لازمی ہے۔ چالیس فیصد (40%) پرچہ فarsi میں حل کرنا لازمی ہے۔ تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔

سوال ۱: - از پرسش های زیر فقط ده را پاسخ بدهید

۱. "شاعری در هجوم منتقدان" چه موضوعی دارد ۲. درباره موسیقی شعر چه می دانید؟

۳. نقد ادبی چیست؟ ۴. انواع علوم بلاغت را توضیح فرمایید ۵. سبک های نثر کدام اند؟

۶. راجع به صور خیال چه می دانید؟ ۷. قافیہ را توضیح فرمایید؟

۸. از اصناف شعری پنج صنف را معرفی کنید ۹. موسیقی خارجی شعر چیست؟

۱۰. در علم بیان استعاره چیست؟ ۱۱. رباعی چیست؟ ۱۲. از آرایہ ادبی حس آمیزی چیست

۱۳. ارکان تشبیه کدام اند؟

سوال ۲. اصناف شعری کے بارے میں کیا جانتے ہیں وضاحت کیجیے

سوال ۳. شبلی نعمانی کا بطور نقاد ادب فارسی تعارف کروائیے

سوال ۴. ادب سے کیا ہے ادب کی افادیت و اہمیت بیان کریں

سوال ۵. تنقید کی تعریف و اقسام بیان کریں

سوال ۶. محمد حقوقی کا فارسی ادب کی تنقید میں مقام متعین کیجیے

سوال ۷. منیر لاہوری کون تھے اور فارسی ادب کی تنقید میں ان کی خدمات کا جائزہ لیں

سوال ۸. موضوع کے اعتبار سے شعر کی اقسام کا تعارف کروائیے

سوال ۹. شعر سے کیا مراد ہے نیز عناصر شعر کی وضاحت کریں